СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 80. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 7 квітня 1933. VOL. XLI. No. 80. Jersey City, N. J., Friday, April 7, 1933. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ВЗИВАЄ ЗВЕРНУТИ ЗОЛОТО

ВАШИНГТОН. — Ще є між людьми $1,000,000,000 в американських золотих банкнотах і монеті. Та багато з цього вивезено певно за границі Америки. Брак того золота дається відчувати, бо якби воно було на складі в „Федерал Різерв Бенк", то улекшилоб у многім кредитові операції й скріпило би валюту.

З того приводу президент Рузвелт видав розпорядок, яким взиває громадянство виміняти переховувані золоті гроші й банкноти на звичайні гроші, а золото віддати банкам. Це має статися до 1 травня 1933 р. Хто поза тим реченцем буде переховувати в золоті більше ніж $100, може наразитися на грошеву кару до $10,000, або на вязничну кару до 10 років, або на одно й друге.

ЮРБА НАМАГАЄТЬСЯ ЗЛІНЧУВАТИ МУРИНІВ.

ДІКЕЙТОР. — Суддя Джеймс Гортон, котрий веде карну розправу проти 9 Муринів, обжалованих за атакування двох білих жінок, заявив, що він сам походить з Полудня і не допустить, щоби Муринам на Полудні сталася кривда. Обжалованих судитимуть згідно з законом. Якщо присяжні судді узнають їх винними, вони будуть покарані; в противному разі будуть звільнені. Про це все вирішить суд і закон. Ніхто інший не сміє мішатися до цеї справи. Суддя заявив далі, що він знає, що відбуваються у місті якісь наради молодих білих людей, котрі задумують вдертися до вязниці, де сидять обжаловані Мурини, і їх злінчувати. Суддя підкреслив, що вязницю хоронить сторожа, яка має приказ стріляти і вбити кождого, хто важився б напасти на вязницю. До обжалованих Муринів, говорив суддя, буде можна дістатися доперва по трупах сторожів.

ПРОТИ ПИЯЦЬКИХ ОРГІЙ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські броварники відмовилися доставляти пиво ресторанам і ріжним нічним кабаретам, котрі заповіли, що по півночі, з четверга на пятницю, святкуватимуть поворот доброго пива. Броварники погоджуються з тим, що такі „святкування" можуть тільки пошкодити пиву, бо люди будуть запиватись горівкою, а ціла пиятика піде на рахунок пива.

МЕК ДОНЕЛД ВІДВІДАЄ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНГТОН. — Англійський премієр Мек Донелд відвідає у другій половині квітня президента Рузвелта, щоби з ним обговорити справу воєнних довгів і надходячу міжнародню економічну конференцію.

ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Доносять з 25 стейтів, що там уже пороблено приготування до переведення голосування в справі прогибіції. У всіх тих стейтах заявляться правдоподібно за знесення прогибіції.

КОНТРОЛЯ НАД БІРЖЕЮ.

ВАШИНГТОН. — Ричард Гвітні, президент „Ню Йорк Стак Ексчендж", відбув довшу конференцію з президентом Рузвелтом у справі нюйорської біржі. Гвітні впливав на президента, щоби не заводити відразу дуже драстичних реформ щодо контролі над біржевою спекуляцією.

ЗА ПРИМУСОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Лімен візвав леґіслятуру, щоб ухвалила закон про примусове обезпечення на випадок безробіття. Закон той не ввійшов би в життя скорше як 1 липня 1934 року, і то лише тоді, коли економічні відносини поправилисяб і працедавці моглиб оплачувати премії. Про те рішить відповідна проклямація, яку видасть ґовернор у відповіднім часі.

ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ВЕТЕРАНАХ.

ВАШИНГТОН. — Ґенерал Френк Гайнс, адміністратор ветеранських справ, подає, що на ветеранських допомогах заощадить собі тепер держава річно $450,000,000. А крім того зменшаться видатки на будову й удержання шпиталів та на лікарську опіку. Все те заощадить державному скарбови видатків на суму $1,203,000,000.

ЖИДИ ДАЛІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Не можучи добитись у Вашингтоні урядової інтервенції в справі німецьких Жидів, „Амерікен Джуїш Конґрес" рішився далі вести проти Німеччини протестаційну кампанію, обороняючи в той спосіб переслідуваних у Німеччині Жидів. Жидівські лідери твердять, що в Німеччині йде далі послідовний наступ на цілковите економічне знищення Жидів.

ЗНОВУ ДУМАЮТЬ ПРО ПАЛЕСТИНУ.

НЮ ЙОРК. — Жиди хочуть зібрати позичку в сумі $15,000,000 і вжити ті гроші на загосподарування Палестини, щоби там знайти місце для Жидів, котрі втікають з Німеччини.

ЗБІРКА НА СВІТОВУ ВИСТАВУ ПРОДОВЖЕНА ДО 10-го КВІТНЯ 1933.

ДОКІНЧУЙМО ВЕЛИКЕ ДІЛО Й ПЕРЕСИЛАЙМО НЕГАЙНО ЖЕРТВИ НА БУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО ПАВІЛЬОНУ, ВЛАШТУВАННЯ ВИСТАВИ І УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ НА АДРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВОВОЇ КОРПОРАЦІЇ:

UKRAINIAN CHICAGO WORLDS FAIR EXHIBIT
9300 COTTAGE GROVE AVENUE, CHICAGO, ILL.

РАДЯНЩИНА ФОРТИФІКУЄТЬСЯ.

Радянський військовий комісар Ворошилов виголосив, як відомо, з приводу 15 роковин червоної армії промову, в якій зясував новини, введені для оборони Радянщини. З тієї промови, яку щойно тепер принесла радянська преса, довідуємося, що радянський уряд не тільки забезпечив відділи червоної армії новочасними оборонними засобами, але звернув теж увагу на фортифікацію границь. Ворошилов сказав між іншим: „Щоби нарід мав поняття про нашу діяльність з метою створити основи оборони радянської держави в останніх чотирох роках, мушу ще згадати про фортифікування нашої західньої й східньої границі. Довжина нашої границі величезна і має 32 тисячі клм. Наші границі на сході і заході отворені і легко доступні. Це спонукало нас уфортифікувати їх. Ми використали досвіди інших держав, особливо Франції, й вкрили нашу східню й західню границю ланцюхом твердинь. Вони боронять вступу до нашої держави. Якщо хто схоче нас заатакувати, мусить наперед здобути ту стіну".

Дальше зазначив Ворошилов, що ланцюх твердинь спричинив значні державні видатки, але центральний комітет комуністичної партії, рада народніх комісарів і воєнна революційна рада признали фортифікації необхідними й тому призначили на це потрібні фонди. Фортифікації переведено на обох границях напротязі першої пятирічки.

НАФТОВІ ТЕРЕНИ НЕ ДОПИСУЮТЬ.

Карпатська Геольогічна Стація опублікувала на днях статистичні дані про продукцію нафтової ропи в 1932 р. Ця продукція повернулась до рівня зперед 30 літ! Ще в 1931 р. дала вона 63,048 цистерн, а в минулім році вже тільки 55,668. Коли зважимо, що за цистерну стандардової бориславської марки платили 170 долярів (ціна на 6 проц. упала щойно в цьому році), то втрати 1932 року через упадок продукції тільки в порівнанні з роком 1931 є колосальні, бо більші ніж на суму 1¼ міліярда долярів!

КОМУНІСТИ ДУШОГУБАМИ.

У Варшаві вбито минулого року Янкля Бахрата, власника фабрики трикотових виробів. Під замітом вбивства арештовано його брата. Тепер зайшов у цій справі сензаційний зворот. Виявилося, що злочину доконали комуністи Іцко Фришлянд і Маєр Кафталь. Наслідком того арештованого Бахрата випущено із слідчої вязниці, а за Фришляндом і Кафталем розіслано стежні листи. Кажуть, що оба втікли до Арґентини.

СЕЛЯНАМ У СРСР НЕ ВІЛЬНО ЙТИ НА СЕЗОНОВІ РОБОТИ.

У Москві появився розпорядок уряду СРСР, який селянам, членам колективів, забороняє йти на сезонові роботи до міст, за виїмкою випадків, передбачених спеціяльними умовами між управами колективів і інституцією, яка дає працю. Праці в колективі повинні тої робити родини тих, що йдуть на роботу. Тих, що самовільно підуть на роботи, видалять із колективів. Селян, що приходитимуть лише на жнива та молочення, не допустять до участи в доходах колективів.

В КРАЇНІ „РІВНОСТИ".

Після похоронення „урявніловки" по містах прийшла черга на села. Поганий висід мінулорічних „хлібозаготовок", що спричинив формальну війну уряду з селянами, зорганізованими в колєктивах, і покінчився на днях розстрілом міністерських достойників, не перестав хвилювати Москви. А що не багато поміг терор і моральні впливи шляхом преси та пропаґанди, то вирішили завести нову клясовість у „безклясовому" селі. Працю в колєктивах поділили тепер большевики на 7 категорій, з якими рівночасно звязана відповідна винагорода.

НЕОБМЕЖЕНІ ПОВНОВЛАСТИ ДПУ.

З Москви повідомляють, що президія ЦІК СРСР рішила наділити ДПУ необмеженими повновластями в боротьбі з саботажем і грабунком державного добра, сконфіскованого від населення. Декрет, що формально відновлює повновласти ДПУ в обемі, який був до 1923 р., підписаний Калініном і Молотовом.

ПОХОРОН З ДЕМОНСТРАЦІЯМИ.

У Львові ховали 17. березня Ігора Михальчука, бувшого студента політехніки, що вмер від побиття поліцією у Бриґідках, де відсиджував кару півторарічної вязниці за кольпортажу комуністичних відозв. Підчас похорону, що відбувся без хреста і священика, комуністи пробували за кількома наворотами робити демонстрації, яку зліквідувала поліція, розганяючи демонстрантів. Арештовано притім 15 осіб.

ПРОДАВ ДОНЬКУ ЗА 60 ЗОЛ.

На ярмарку в Здунській Волі, пов. Пйотрків, господар із села Войни, Ян Філінський, продав незнаному чоловікови 12-літню доньку Марію, що з тугою леди держалася на ногах. Після довшого торгу відступив її за 60 зол. Торговия людським товаром арештувала поліція, яка глядає теж за тим, що купив.

ДО ЧОГО ЙДЕ МАДЯРСЬКО-ІТАЛІЙСЬКА СПІВПРАЦЯ.

Мадярський міністер закордонних справ, Каня, на пресовій конференції в Римі сказав, що італійсько-мадярська співпраця стремить до організації довгого та справедливого мира. Европа потребує довгого мира, заки знайде вихід з економічної кризи. Італійський та мадярський уряд, наскільки це можливе, стараються вчинити все, щоб осягнути цю мету.

ЦІКАВА ЧЕСЬКА РАДІОВА АВДИЦІЯ.

Від якогось часу виявзався цікавий радіовий двобій між Москвою та Прагою. А пішло воно з того: Проф. Славік вернувся з недавньої подорожі по СРСР песимістом, що виявляв і в чеській пресі і в прилюдних викладах. Московське радіо виявило його за це здорово, а від якогось часу стало ще й висилати правильно пропаґандові виклади в чеській мові. У відповідь на це праське радіо дало проф. Славікови змогу відповісти на напади. Свою відповідь спрямовує проф. Славік до слухачів Радянського Союза в російській мові і таким чином виголосив уже кілька викладів, на які московське радіо відгукується негайно новою лайкою.

НЕ ХОЧУТЬ СІЯТИ.

В колхозах північного району північного Кавказу почали сіяти. Як ці роботи виглядають, читаємо в „Ізвєстіях" з 5. березня ц. р.: „Дня 3. березня в станиці Убиниці, в колхозі „Соціялізм", виїхала бригада орати в 10 годині замісць в 6 годині. Відізд задержала група колхозників під проводом Антона Бахута, який заявив: „Прохарчування не зорганізовано, тому на роботу не підемо!" В колхозі „Більшовик", Ільської станиці, не вийшли на роботу колхозники Лапін і Боротка. Коли прийшли до бригади, відмовилися запрягати коні та їхати в поле. — В першій полевій бригаді колхозу ім. Контюха, Азовської станиці, два коні стали нездібними до праці, бо підкулачник Іван Чайка набив цвяхів у хомути".

БЕЗРОБІТНІ ГРАБУЮТЬ.

На склеп з вудженною Йосифа Новака при вул. Пекарській у Львові напали кілька безробітних і почали грабити ковбаси. На крик продавця прибігли з вулиці люди, перед якими робітники втікли. Трох із них арештовано.

ОРИГІНАЛЬНИЙ ТЕСТАМЕНТ

У Львові застрілилася 33-літня Марія Шидловська. В своєму останньому листі вона просить, щоби револьвер, яким застрілилася, дати в спадщині одному капітанови, через якого вона відобрала собі життя. Причиною самогубства була, як пишуть польські часописи, нещасна любов.

ТОРГОВЕЛЬНИЙ РОЗРИВ АНГЛІЇ З РОСІЄЮ ВЖЕ УХВАЛЕНИЙ

ПАЛАТА ПОСЛІВ ДАЛА ПРАВО УРЯДОВИ ЗАБОРОНИТИ ВВЕСЬ ДОВІЗ З РОСІЇ ДО АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — Палата послів приняла в другому читанню закон про розрив торговельних зносин з Росією. Палата послів дає право урядови, по його власному рішенню, припинити в догіднім часі ввесь довіз з Росії до Англії, коли большевицький уряд не відмовиться від суду над англійськими інжинірами.

Підчас дебати над цим законопроектом виявилося, що посол Ові вже більше не вернеться до Москви. Окремі промовці закидали радянському урядови, що він тримає арештованих часто без найменшого пояснення їх вини, а також ведеться в большевицьких вязницях допити з уживанням ріжних способів примусу, щоб добути бажані для чекістів „докази вини".

Радянська влада не дала візи англійському кореспондентови Торогудови, який мав поїхати до Москви, щоб подавати відомости про суд над англійськими інжинірами до лондонської газети „Ді Лондон Івнінг Стандард". Причин відмови большевики не подали. Радянська торговельна агенція в Лондоні, „Аркос", уже одержала наказ з Москви бути готовою після 15 квітня покинути Лондон на першу вимогу московського уряду.

ФАШИСТИ ДОБИРАЮТЬСЯ ДО ЦЕРКВИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В колах лютеранської церкви викликало значне занепокоєння те, що гітлерівська партія націонал-соціялістів рішила прибрати цю церкву до своїх рук і зробити її релігійною філією своєї партії. Поруч з лютеранським хрестом має бути також фашистівський німецький знак „гакенкройц" (свастика).

Фашисти знищать самоуправу церкви й підчинять її цілковито центральному комітетови своєї партії. Крім того вони хочуть увести канон церкви, який забороняв би лютеранам дружитися з не-Німцями, чи з не-Німкинями. Хто одружиться з мужем, чи з жінкою чужої національности, той має бути виключений з церкви.

Колиб Христос тепер прийшов на землю, то Він би побачив себе в Німеччині разом з Гітлером у його боротьбі проти марксизму та проти інтернаціоналізму. До таких реформ у церкві додумалися гітлерівці.

ЧУЖИНЕЦЬКІ КОРЕСПОНДЕНТИ НЕ СЛУХАЮТЬ ГІТЛЕРІВЦІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Кореспонденти чужинецьких газет знову попали в конфлікт з урядом Гітлера. Уряд домагався, щоби предсідник союза чужинецьких кореспондентів, кореспондент „Шікаґо Трібюн", Морер, був скинений зі свого становища. Причиною такого домагання було те, що Морер написав кілька місяців тому книжку, неприхильну гітлерівському рухови.

Книжка ця є на ринку лише в Америці, а в Німеччині її нема. Та на загальних зборах усіх журналістів уступлення Морера не принято й усіми голосами підтримано його на становищі предсідника союза кореспондентів. Тепер треба надіятись дальшого напруження між чужинецькими кореспондентами та гітлерівцями.

В НІМЕЧЧИНІ ВСІ ЧУЖИНЦІ ПІД КОНТРОЛЕЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Уряд видав наказ, що всі чужинці, які мають виїхати з Німеччини, мусять дістати, крім візи, ще й поліційний дозвіл на виїзд. Таксамо й німецькі громадяни крім закордонного пашпорту й візи мають отримати дозвіл поліції на виїзд за межі Німеччини.

Це зроблено тому, щоб не випускати з Німеччини тих елементів, від яких сподіваються пропаганди проти гітлерівців та розповсюдження за кордоном інформацій, які є небажані для націонал-соціялістів.

ДЮРАНТІ ЗНОВУ ПІДНОСИТЬ РАДЯНСЬКУ ІНДУСТРІЮ.

МОСКВА (СССР). — Кореспондент газети „Ді Ню Йорк Таймс", В. Дюранті, в своїй черговій телеграмі знову підкреслює, що на Україні та на північному Кавказі спостерігається великий недосів і в населення бракує поживи. Зате він потішає читачів своєї газети тим, що після катастрофального занепаду радянської індустрії перед Різдвом, вона тепер знову почала оживати й більше продукувати.

ПОЛЬЩ БОЇТЬСЯ ЗА КОРИДОР.

ВАРШАВА (Польща). — Польська преса багато пише за пляни Мусолінія перевести ревізію міжнародніх договорів. Очевидно, та преса є не лише проти такої ревізії, але й проти розмов про неї. Поляки вважають, що такі розмови, хоч не приведуть тепер до ревізії договорів, то всеж вони підготовлять світову опінію до того, що вразі конфлікту між Польщею й Німеччиною ніхто не виступить в обороні „прав Польщі" за данціґський коридор.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110, of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖЕРТВИ ПОСТУПУ

„Згинули, стоячи кождий на своїм постерунку, згідно з найкращою традицією американської маринарки". Такими словами закінчив президент Рузвелт своє співчуття, висказане в імени американського народу зприводу катастрофи, яка постигла кермовий повітровий корабель „Акрон". В той спосіб пошанував президент память 73 загинувших членів залоги розбитого й потонувшого дирижабля.

Нема ніякого сумніву, що та катастрофа, яку називають національною, тронула загал дуже глибоко. Тому й не диво, що з ріжних боків, навіть у конгресі, видвигають думку, що годі далі допускати до таких катастроф та робити досліди дорогим коштом людського життя. Піднеслися навіть такі голоси, що Америці треба підождати, поки інші краї й народи не випрактикують краще дирижаблів, а тоді доперва будувати їх в Америці, коли вже буде можна їх застосовувати до практичного вжитку.

Яка була дійсна причина катастрофи з „Акроном", покищо не знати. Можливо, що доходження дадуть деякі вияснення, та викажуть деякі хиби в будові. А дуже можливо, що не довідаємося нічого нового й та катастрофа ввійде в історію багатьох інших як подія, якої причини невідомі.

Та як би воно не склалося, які причини не були би, вони не заважать ніколи з того боку, щоби того роду катастрофи, одна чи більше, мала чи велика, могли спинити людство на шляху його боротьби з природою, з людськими недомаганнями і недомаганнями суспільного ладу. І скільки не булоб людей, котрі виказували би недоцільність жертв у того роду змаганнях, знайдуться завжди одиниці, котрі будуть проти води плисти, проти надії надіятись. І саме таким одиницям завдячує людство поступ у техніці й у людськім житті.

Людський дух — це вічний революціонер. Він віками змагає до кращого суспільного ладу, до визволення науки і до визволення всього людства. На кождім полі науки чи техніки маємо повно героїв, котрі переплатили поступ своїм життям. Кожда визвольна ідея коштувала міліони жертв. Так було досі й так далі буде. Одні гинуть на „Акроні", сповняючи свій обовязок, інші гинуть у хемічній лябораторії, а ще інші ідуть на смерть за оборону рідного краю, за ідею свободи.

Е. Онацький.

ПРОЄКТ МУСОЛІНІЯ

(Допис з Риму).

Світова преса присвячує тепер цілі шпальти й сторінки для обговорення й висвітлення проєкту Мусолінія, який він подав анґлійському премієрови Мек Донелдови про порозуміння чотирох великих европейських держав. Як відомо, цей проєкт передбачає перегляд мирових трактатів, що на думку Мусолінія й Мек Донелда тільки й може вратувати світ від воєнного конфлікту. В наслідок дводенного перебування анґлійських міністрів в Римі, анґлійський уряд цілковито згодився з поглядами італійського уряду й проголосив устами Мек Донелда в парляменті, що „коли яка з тих чотирох великих держав відмовиться приняти проєкт Мусолінія, або, принявши на словах, буде його фактично саботувати, то вона перейме на себе цілу відповідальність за можливі катастрофальні наслідки такого свого поведення". Ясно, що цю гостру стрілу було скеровано проти Франції.

Не хочемо бути пророками й предсказувати заздалегідь, чи вийде що з того проєкту Мусолінія, чи не вийде нічого. Погляньбо лише на нього з нашого українського становища й подумаймо, що він нам може принести й як нам, відповідно до того, поставитися.

Отже ми знаємо добре, що головні наші вороги це Росія й Польща.

Щодо Росії, то проєкт Мусолінія, на випадок своєї реалізації, завдав би їй страшний удар, бо большевики цілу свою закордонну політику побудували на взаємній ворожнечі та суперництві великих держав. Свого часу Німеччина, шукаючи противаги Франції, мусіла спиратися на большевицьку Росію; в останніх часах, навпаки, Франція, злякавшись ґітлєрівської Німеччини та ревізіоністичної Італії, почала шукати порозуміння й мало не союзу з Совітами. Створення директорії чотирох держав поклало би кінець цій большевицькій ґрі. Ні фашистівська Італія, ані ґітлєрівська Німеччина, ані ліберальна Анґлія, яка цих днях іде мало і пльоматичний розрив з большевицьким урядом, що дозволив собі серед тисяч безправних совітських підданих, заарештувати кількох анґлійских громадян, — не дозволили би Франції йти на зближення з Совітами й — дуже можливо — знайшли би нарешті спільну мову щодо большевицької та взагалі російської проблєми. Саме тут ми, Українці, мусимо бути дуже уважні й розвивати максімум енерґії, — щоби ця російська проблєма була розвязана на нашу користь шляхом поділу Східньої Европи на національні держави в межах їх етноґрафічних територій.

Мусимо підкреслити, що в проєкті Мусолінія, як його зміст передано в пресі, про російську проблєму нічого не говориться, але, на випадок створення директорії чотирох великих держав, ця російська проблєма стане перед нею відразу, й московська еміґрація прикладатиме всіх старань, щоби вона була розвязана не в наших інтересах. Маємо всі підстави думати, що великі европейські держави намагатимуться притягти до цієї ради великих держав також Америку. Американським Українцям треба бути готовими відбивати русофільські виступи ріжних американських діячів, — виступи тим більше для нас небезпечні, що вони будуть спиратися на ясну для кожного Американця необхідність обмежити імперіялістичний розгін Японії...

Щодо Польщі, Чехословаччини, й Румунії, то проєкт Мусолінія має на увазі перегляд кордонів цих нових держав, головно на користь Німеччини (данціґський коридор), та Угорщини (землі в Югославії, Румунії та в Чехословаччині— наша Підкарпатська Україна). Нам треба бути уважними, щоби раз початий процес перегляду трактатів не спинився на тому данціґському коридорі та угорських землях, але поширився й на наші землі, й то не лише під Польщею, але також і щодо тої самої Підкарпатської України, яка не має ніякої рації вертатися під Угорщину, а мусить увійти до національної української держави.

Момент тепер є незвичайно відповідальний, бо якщо проєкт Мусолінія зреалізується то всі національні й територіяльні проблєми будуть передискутовані, якщо не перед урядами, то бодай в пресі. На нас лежить завдання подбати, щоби дискусія в пресі про наші проблєми дійшла до такого розміру, щоби вона дійшла й до урядів. Момент вимагає максімума енерґії, максімума рухливости. Кожний Українець, що знайшовся на еміґрації чи за кордоном мусить перетворитися в активного пропаґандиста. Кожний Українець, що знаходиться в краю, мусить перетворитися в активного революціонера. Провадити в таких історичних відповідальних моментах якусь угодову політику, є найвищим злочином перед нацією. Ми хочемо самостійної соборної України, Ми хочемо своєї власної держави й ми мусимо це наше хотіння виявляти та проголошувати на кожному кроці. Рішуча постава може заощадити нам і будучим поколінням море крови. Але мусимо бути рішучі, уперті й активні.

Е. Кайзерлінґ.

САЛДАТКА ХРИСТЯ

(3)

І щож з того подружа? Життя в хаті Ганни-Лизавети таке, як передтим. Христина доїла козу, ходила в ліс збирати хворост, ткала полотно. В грудні, коли в 3 годині пополудні смеркає, клалася в 6 спати в свому вузькому ліжку. Іншого не купили, бо навіщо? В другій над раном уже будилася та змерзла сідала за ткацький верстак. Усе те саме. Бездумно та безнадійно, наче веретено, що рівномірно там і назад пересувається чорною воною. Подруже пригадувалося їй хіба тим, що вже не заплітала кіс, у свята не ходила на танці до коршми, а вечорами в суботу не перекрадався до неї вже ніякий хлопець. Недоставало їй тепер дуже важного дівоцького заняття: не думала про хлопців, не вичікувала їх, не плакала з їх причини. З ким узагалі мала розмовляти? Дівчата балакали про своїх хлопців, жінки про своїх дітей, чоловіків, господарство. Христина нічого того не мала. Була мовчалива, бурмотлива. Тяжкі хвилини навіщували її, коли лежала в ліжку та переверталася з боку на бік, а не могла вснути. Довкола неї було тихо. У віконцях мерехтіли зорі. Тоді чула кожен звук із сусідніх хат. Варчина дитина кричала. Осип вертався до дому. Був пяний, зашпотався на порозі. Тепер бив Варку. Варка верещала та сварилася. Христина почувалася дуже самітна. Чому не мала того всього? Хотіла мати чоловіка, свого Тому. Сльози стікали їй по лиці, кусала ковдру.

Та був процес, що заповняв Христинине життя. Раз на тиждень робила чотиригодинну дорогу до міста, щоби говорити з адвокатом. Знала кожне дерево, кожен камінь на тій довгій дорозі. Не зважала на погоду; коли не було дуже холодно робила по дорозі панчоху. Всі знали тую невеличку жінку з червоною хусткою на голові, з панчохою та великим процесом. У лісі рубачі кричали:

— Гей, Христю, а як тобі жиється без чоловіка?

Христина зупинялася, — втирала собі рукавом зігріте лице:

— Добре. Якжеж би?

— Тома може ще й шість літ не вертатися, правда?

— Хай не вертаєсь! Також великий клопіт!

Рубачі сміялися голосно.

— То їй одній смакує піст. А як із процесом?

— Добре. Коли по чийомусь боці правда, то процес усе виграє.

— Так, так.

Стрічала часто підлісничого, чорновусого, з жаркими очима. До того куртка з зеленим ковнірем і срібним ланцюшком від годинника. Кожен раз зупиняв Христину та жартував:

— Молодичко, якжеж там?

— Якжеж має бути?

— А Тома все ще обходиться без жінки?

— О! Має досить Польок і Жидівок!

— Так? А тут також маєш досить хлопців, правда?

— Чи досить?

— Боже! Колиб я був такою гарною молодичкою, наче яблочко, не чекав би, аж такий вернеться з війська.

— А хтож чекає? — Христина розсміялася голосно, так як ялося, коли парубок жартує.

— Ні? А то дуже добре. Ми надавалисяб одно до одного: ти малесенька наче горобчик, а я такий великий.

— Добре, добре — сказала Христина й ішла далі. — То заключимо контракт на святого „ніколи"!

Вміла жартувати з хлопцями. Раз зловив її підлісничий, хотів поцілувати та перевернути, але вона вирвалася й утекла. Ввесь день потім сміялася. Вечором у ліжку ввесь час бачила перед собою очі підлісничого, а коли чула, як хлопці легесенько стукають до вікон дівчат, ставала якась неспокійна, не могла вснути.

З весною не Христині так тяжко ходити до міста. Як верталася до дому, не потребувала вже спішитися, бо ночі були ясні.

Частенько йшла так крок за кроком, наче не могла рішитися вийти з ліса.

— Дивно на весну в лісі. Людина стає така лінива — говорила до себе. — І навіть про процес не хочеться думати. То цікаве!

Між високими ялицями росли груші, які щойно зазеленілися, наче тоненька хустка, простелена поміж пнями. Або щось біле мигне в лісі, зовсім як чоловік, що загорнувся в простирало, а то тимчасом глій у повному розцвіті та пахне на верству. На полянці стоять серни, чорні й тихі, серед мряки, наче в молочному озері. І звідусіль — із горбів і з пасовищ — долітає спів дівчат, так добре відомий Христі. Так, дівчиною шаліється в такі ночі, ніяка з них не може спати. І Христина перейшла те. І вона цілісенькі ночі пересиджувала на дворі, з руками заложеними на колінах, та співала, співала без упину серед ночі й ждала. Чи ніхто не відповість? Чи біляві вуси не притиснуть кріпко її уст? Христя не переставала роздумувати над тим, коли верталася помало, змучена, до дому та вслухувалася в лісовий гомін.

Одної ночі почула Христя в лісі якийсь тріскіт. Хтось сполошив дикого цапа, він ревів. Знову шелест і підлісничий станув перед нею.

— Молодичко, молодичко! — кликнув. Місяць стояв високо на небі, тому очі й зуби підлісничого так блестіли. — Ти знову мандруєш?

(Далі буде).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

IN THE UKRAINE.

IV.—Peasants and Their Religion.

"SEND US FREEDOM."

Christmastide in the Villages.

(From our Special Correspondent).

Lemberg.

Of all the minorities in Poland the Ukrainians are the most determined in their resistance. Instead of weakening they are hardening under oppression. Much of their inner strength lies in their profound religious feeling. To understand this one must leave Western Europe and the modern world, travel a few hundred miles estward in space and back a few hundred years in time, and pass an Easter or a Christmas in a Ukrainian village.

On Christmas Eve the children, carrying star-shaped lanterns of coloured paper with a candle burning inside, to represent the Star of Bethlehem, and little wax or cardboard models of the Stable and the Holy Family, go from cottage to cottage singing the carols known as "koledi." These "koledi" are true folk-songs. Many of them date back to pre-Christian times, but they have, through the centuries, gathered up those events that have impressed the national consciousness, and have become part of the legends and traditions that express themselves in song. There are songs of the mediaeval wars against the Tartars and there are songs of the "Pacification," the flogging of thousands of Ukrainian peasants by Polish calvary and police in the autumn of 1930, a tragic memory that will surely linger on in national tradition.

"REJOICE, O WORLD."

The children stand outside the porches or underneath the windows and sing:

"Good evening, farmer, rejoice. Rejoice, O World, for the Son of God is born. Cover the tables with cloths, put loaves of our own wheat upon them. Rejoice, O farmer, Rejoice, O World...."

Or: "Christ has come—He has come, bring Freedom to the Ukraine...."

Or: "New Joy has come. The Son of God is born. Give many years of life to our host..." ("Our host" being the farmer under whose windows the children are singing).

Or even "New Yoy has come. Give many years of life to England...." There is an immense affection and respect for England throughout the Polish Ukraine—Mr. Henderson's brief effort (brought to an end by the fall of the Labour Government) on behalf of the Ukrainians at Geneva is remembered with profound gratitude. Not that the peasants have any illusions as to what England can do, but the mere fact that an effort was made and the mere sense that their utter isolation was broken remain unforgettable.

Straw covers every floor to symbolise the straw in the Stable and Manger, and straw is laid under the tablecloths. The meal on Christmas Eve begins with bread blessed in the village church and ends with "kutia," a dish of wheat, poppy seeds, and honey, of which only a little is eaten, the rest being left over for the spirits of the dead to eat during the night from Christmas Eve to Christmas Day.

A MYSTERY PLAY.

The carol-singers make a collection for the upkeep of the village "Prosvita" (reading and recreation room), where, on Christmas Eve, the peasants perform a Mystery play. The scene opens with the Shepherds watching their Flocks. The staging is primitive, but the acting is full of tense conviction. The is a sooty Devil and a red-bearded Jew. But the real villain is King Herod, the tyrant and dictator, who has men arrested and sent to prison or death (the allusion to present-day politics is understood by all). But the theme that runs through the whole play is that Christ has come to bring Freedom.

Devine service begins at five o'clock on Christmas morning. The peasants trudge through the snow, greeting one another with "Christ has come." They fill the church and light the wax candles they have brought with them. Candles burn round the altar. The roof is lost in darkness. The singing is of extraordinary beauty and fervour, and all faces are tense and all eyes seem jet black in the uncertain light, while the breath rises like smoke in the intense cold (the church is unheated), mingling with the fumes of incense that billow from the censer swung by the priest.

Most of the hymns are traditional, and through the whole service there runs the same longing for freedom. "For our people let us pray," chants the priest, and the congregation responds "Lord have mercy upon us."

THE CAPTIVITY.

The sermon is on the Captivity—again the allution is understood by all. The the peasants the Captivity in Egypt is the symbol of their own Captivity in Poland, and the liberation of the Jews a dream of their own liberation from the bondage. The congregation is deeply moved by sermon, for it has a momentous and poignant actuality. Most of the women are in tears. The service ends with the Ukrainian Hymn to Freedom.

Shortly before last Christmas two Ukrainian lads, Daniliszin and Bilas, were hanged at Lemberg. They were arrested after an affray in which several policemen were killed and wounded. Bilas was hideously tortured. They were found guilty and sentenced to death, after Daniliszin had made a vain attempt to exculpate his companion, declaring that he himself, and not Bilas, had shot the policemen. They took the sentence with complete calm. They spent the last night in prayer and in discussion with the gaolers, saying they had no hatred of Poland but had only fought for the Ukraine. When they mounted the gallows they kissed the crucifix held up to them, Daniliszin saying "Good-bye, Ukraine." At that moment (it was half-past six in the morning) the bells of all the Ukrainian churches in Lemberg tolled. When Danilishin learnt from his counsel, who was present at the execution, that the bells were tolling for him and his fellow prisoner he smiled proudly. On the following day Mass was said in every Ukrainian church in Poland: the village streets were all deserted, every one having gone to Mass. The whole of Christmas was spent under the shadow of these two executions. They also have passed into national legend.

The yearning for liberty, permeated with religion and finding emotional expression of extraordinary beauty and fervour, is endowed with an iron consistency and a dynamic power that sends mere lads smiling to the gallows. The village church, together with the "Prosvita" and the co-operative store, is the stronghold of Ukrainian civilisation—religion, art, and song. The modern enlightenment conveyed by books, newspapers, and debate, economic progress, and politics transmuted into biblical symbolism, combine to make that stronghold impregnable.

RETALIATION.

It is a miracle that there is not more retaliatory violence against persecution so inhuman and perfidious. There was an outbreak of rick-burning before the "Pacificaton" in 1930 and assaults on Polish policemen, mail vans, and banks have been carried out by the "U.W.O.," the secret Ukrainian military organisation. These assaults are closely modelled on those carried out by the Poles themselves in their own struggle for independence, especially against the Russians. Pilsudski himself took part in several of them and they are glorified in Polish school-books and patriotic literature, and are constantly being shown in Polish films. The parallel has bitten deep into the consciousness of Ukrainian youth. The Ukrainian leaders and the clergy do all they can to discourage these assaults, which only lead to intenser persecution.

During the last few weeks resistance to oppression has taken the form of a boycott directed against the spirit and tobacco monopolies, which are among the chief sources of Polish Government revenue. Ukrainian students have almost all stopped drinking and smoking, and the movement is spreading gradually. For the younger people, especially the students, it is almost intolerable to do nothing at all against monstrous wrong. Organised sport, which would help to work off youthful energy, is made almost impossible by the Polish authorities, who have suppressed one club and association after another and are continually making arrests amongst those which survive.

POLISH SUPERIORITY.

As things are now retaliatory violence means disaster. With their machine-guns, aeroplanes, tanks, artillery, and gas the Poles have an overwhelming superiority, while the Ukrainians would at best have no more than a few old rifles. Last summer there was an insurrection in Polesia which was hushed up in the Polish press. Some Ukrainian peasants who had been arrested and tortured were to be arrested again. They fled to the forests and swamps and, with a few firearms, kept the police at bay. Strong detachments of troops and police reinforcements, equipped with all the instruments of modern warfare, were sent against them. Hostages were taken and imprisoned at Luck. Many peasants were hanged in the villages. (These executions are not included amongst the 107 metioned in a previous article). The Ukrainians resisted desperately, some of them holding out until the beginning of winter, when the cold and rain put an end to the insurrection.

There can be little doubt that if ever there is an opportunity—and a war would be such an opportunity—there would be an insurrectionary movement throughout the Polish Ukraine.

(The Manchester Guadrian, Friday, March 17, 1933).

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

3.

Відділ 147 У. Н. Союза в Алентавн, Па., ухвалив на своїм місячнім мітінгу, який відбувся в березню ц. р., слідуючі проєкти на 18 Головну Конвенцію У. Н. Союза:

1) Календарі повинні бути безплатні, а коли не можливо, то членів не треба силувати брати календарі. Гол. рек. секретар мав би тоді питати відділових секретарів, скільки членів у їх відділах бажають собі календарів.

2) Платня головних урядників має бути знижена десять процентів, як це діється і по інших підприємствах в теперішних часах.

3) „Свобода" повинна виходити на шість сторін друку і більше з науковими статтями, а не так як досі, що є повно оголошень і блудів; також повинен бути тільки один редактор і його помічник.

4) Відділові урядники повинні бути плачені з головної каси, бо відділова каса не вистарчає за все платити, а даром ніхто не хоче урядувати.

5) Гроші, котрі зібрано на Сиротинець, повинні бути ужиті на ту ціль якнайскорше, бо якраз в теперішнім часі можна за низьку ціну купити або побудувати потрібний на ту ціль дім, а діти по небіщиках членах не валялися би по чужих домах, а старці члени малиб свій власний притулок.

6) Діти, котрі платять по 25 центів на місяць і платять понад 10 років, переступаючи до старших членів, повинні дістати премію хоч на пів року, то є мати заплачені вкладки на пів року, ставши дорослими членами.

7) Всі відділові оголошення, як наприклад балі, пікніки і т. п., повинні бути оголошувані безплатно.

8) Члени нашого відділу домагаються, щоби старий рід обезпечення зістав надалі, бо нова реформа повинна бути тільки для тих членів, котрі добровільно перепишуться без жадного примусу.

9) Наш відділ рішучо протестує проти висилки членів Екзекутиви по відділах в справі пояснення нової реформи чи там чого іншого, як це досі бувало. Це є витрачування грошей надармо, бо це все можна робити через часопис „Свободу", не роблячи ніяких безпотрібних величезних видатків.

10) Наступна конвенція повинна відбутися в Алентавн, Па., бо то є чисте місто зі здоровою водою і чистим воздухом.

За Уряд від. 147 У. Н. Союза:

Николай Антонюк, предс.;
Н. Михалишин, касієр;
Іван Рудакевич, секретар.

4.

Товариство „Запорозька Січ", від. 363 в Олієн, Н. Й., ухвалило слідуючі конвенційні проєкти і просить шановних делеґатів застановитись над ними:

1) З усіх нових родів обезпечення давати дивіденди, як це роблять інші асекураційні компанії. Тим дасться заохоту брати ті роди обезпечення.

2) Знести фонд конвенційний, а кошти делеґатів хай оплачують відділи із своїх кас.

3) Принимати далі членів до старих родів обезпечення, бо багато людей не звертає уваги на вартісні звороти, а лиш вступають там, де є нижчі вкладки.

4) Старатись дати деяку нагороду для місцевих секретарів. Секретарі роблять роботу, за котру не мають жадної винагороди.

5) Відділ є прот висилання „Свободи" тим, котрі не читають, а властиво до молоді, котра переходить з молодечого департаменту до старих.

6) Щодо „Свободи", то просимо шановних делеґатів щось зробити, щоби „Свобода" не була лиш добре набитим жолубом, для кілька одиниць, але щоби і члени мали дещо до прочитання. Трудно давати членам до читання лиш протоколи і подяки. А ні, то нащо тоді аж трох редакторів, коли цей матеріял приходить готовий. Дальше так не може бути.

За Тов. „Запорозька Січ":

Олекса Іванців, предс.;
Михайло Луцишин, касієр;
Г. Підскальний, секретар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЖИТТЄВА СПРАВА.

(Продовження).

Щоправда, в останніх роках появилися в Европі деякі одиниці та групи, які інформують політичний світ про українське питання. Однак їх діяльність є або приватного, або самозванчого характеру, і що гірше — тенденція їх роботи є незгідна з інтересами нашої нації. Вона приносить нам величезну шкоду, бо вводить чужу пресу і політичні круги в блуд у відношенню до наших національних і державних інтересів. Одні з тих інформаторів пропагують унію України з Москвою, а другі таксаму унію, але вже без Галичини. Чужинці не можуть знати того, чи наш загал одобрює їх акцію, чи ні. Колиж бачать, що цей загал мовчить і нагладно не реагує, то вони думають собі, що український народ не має нічого проти напряму такої діяльности. Це велика аномалія, з якої наш народ не здає собі належної справи.

Таксамо катастрофальне є й економічне положення нашого народа. Загальна депресія й економічна кріза в Америці заставляють нашу людину подумати над тим, що з нею дальше буде, колиб неприхильні економічні відносини мали дальше тревати. Ця серіозність положення передається і нашому загалови; вона стала вже життєвим питанням кождої родини й одиниці. Впарі з отою загальною депресією йде в економічній політиці світа напрям національного еґоїзму, забезпечення передовсім свого корінного населення, підносяться кличі ізоляції одних народів від других, пропагується самовдоволення національною економічною видатністю власної держави — помимо сентементальних кличів міжнародної кооперації бодай в економічних питаннях. Ми свідками цілковитого банкроцтва т. зв. міжнародного братерства, що в дійсности числиться лише з позитивним станом річей, піддержує систему експльоатації поневолених народів і їх територій новочасними економічними й політичними імперіялістами. Наша земля осталася й надалі предметом кольоніяльної політики як Польщі так і червоної Москви.

Цей національний еґоїзм набирає застрашаючих розмірів у тих державах, що розшарпали поміж себе нашу територію. Польща і Москва задумують викорінити наше плем'я цілком систематично. Спершу взялися до нищення свідомих кляс народа, його інтелігенції, і до його культурної спадщини. Вязниці, небувалі переслідування, шикани, розстріли, шибениці — оце метода стероризувати народ і позбавити його всякої надії на якунебудь поміч, на якенебудь довіря у власні сили. В слід за тим іде підкопання матеріяльної сили народа дорогою заукнення посад для інтелігентних верстов, переслідування національних економічних інституцій, щоб таким способом довести до цілковитого зубожіння нації та зробити її податливою на повне винародовлення. На Великій Україні вивозить Москва корінне наше населення з його прадідної землі, а насаджує на його місце чужий, ворожий елемент. Нам грозить національне винищення, і ми не сміємо заплющувати наших очей на оті катастрофальні перспективи!

Безсильні, життєво загрожені маси нашого народа з тривогою і жахом глядять у будучність свою і своїх дітей. Ці маси чимраз то інтензивніще виявляють свою тугу за недавним своїм, за своєю державою, вибухають любовю до того, що мало навіть свій короткий вік. Оця туга переходить у досаду, що наш народ одинокий в Европі є позбавлений того, з чого користають далеко менші народці, які з кождого боку куди нижче стоять від нього. Душа народу вже надто наболіла вічним пониженням від чужинців на кождім кроці, вже надто цькують наш нарід вселякі платні посіпаки його ворогів, і він інстинктовно оглядається за проблиском надії на вихід із темряви розпучливої безрадности.

І тому надійшла крайна пора, щоб наше громадянство створило один національний фронт, здисциплінований фронт, що мав би направити наші стремління в одному напрямі, в напрямі виборення власними силами своєї держави. Наш загал мусить привикати до своєї державницької ідеї, мусить думати по державницьки, жити цею ідеєю і підпорядкувати цій ідеї головну національну енергію. У цій найвищій національній ідеї мусить виховуватись наш загал; вона мусить стати нашим найвищим імператитом. Це нас мине, якщо не бажаємо оставатись під чоботом новочасних варварських Монголів зі сходу та заходу, якщо не думаємо стати кандидатами на самовбийників. Ми мусимо інтензивно стреміти до зроблення справи нашої державности особистою справою кождого з нас, мусимо перозривно звязати свою особисту долю з долею нашої державности! Як ми собі присвоїмо оце переконання, що в своїй хаті є дійсно своя правда і сила і воля, що власна держава дасть можність забезпеченого, вольного життя кождому її уроженцеви та що буде комусь упімнутися за нашими людьми поза її границями, то ми заберемо до такого святого діла з завзяттям, з енергією, в нас вступить новий дух і бодрість, вступить віра в себе, національна гордість, незломна постанова довести до сповнення того, що нам життєво конечне. Будемо тоді переконані, що з нами будуть числитися.

Однак, щоби зорганізуватися в такий фронт для успішної боротьби з нашими ворогами, треба перш усього звести нам боротьбу, котрої український народ ще ніколи не зводив, а котра є неминуча. Це є боротьба з найзавзятішим нашим ворогом, **з нами самими**, з нашою байдужністю, дрібничковою заскорузлістю, з роздорами, з засліпленим, вибуялим самолюбством, з впертістю та заздрістю — з оцими нашими фатальними хибами, від котрих діставали сухоти наші найгарніші пориви, змагання, пляни та ідеї і котрі ламали найкращі задуми української нації — так у минулому як і в сучасности. Як виграємо війну з нами самими, то війна із зовнішніми ворогами не буде вже тяжка. Мусимо занехати вузьку стежку партійности та гуртівництва, а приняти на себе конечність, що як накладає на нас велике наше горе і гроза хвилі. Лише така духова амуніція, як **єдність**, є необхідною передумовою перемоги. Це вічна правда і вона обовязує також і нас!

Оцей загальний біланс нашої незавидної ситуації заставляє нас подумати надзвичайно серіозно про якийсь вихід з неї. Мусимо увійти якнайскорше в стичність з урядовою і неурядовою опінією світа і безнастанно **впливати** на неї в дусі українського державного питання. Ми вже задовго представлялися світови, хто ми є. Цього нам замало. Прийдеться нам вбити в мозок світа наші домагання нашої власної держави. Ми мусимо вже раз докладно і недвозначно почути від світової правлячої опінії, на чім ми стоїмо, **що** є властивою загрозою кохаючого мира в Европі: підпирання тиранських тюрем народів, чи стремління якогось народу до свободи! Оті правлячі головачі в Европі будуть мусіли дати якусь відповідь на питання, **що** є важніще: імперіялістичні забаганки зденеґенерованих хуліганів, чи кардинальне право на істнування 40-міліонового народу! Раз вже мусимо почути від ковалів долі народів, чи цивілізація є рівнозначна з огидною облудою та насильствами, за котрі якось ніхто не думає відповідати — чи може цивілізація є інвентарем, до котрого і ми маємо якісь претенсії!

З цього боку ми є в тому вигідному становищу, що як недержавна нація ми не звязані ніякими договорами, трактатами, союзами, ані боргами. Ми маємо вільну руку супроти усіх народів і держав у популяризації, трактуванню та форсуванню нашої державности. Безперечно, декому з нас можуть видаватися такі міркування надто відважними, як вже не очайдушними на наші відносини. Вирине мимохіть питання, чи є в нас вдповідний апарат до орудування таким небуденним ділом.

Проф. Андрій Микитяк.

(Конець буде).

IS THIS RIGHT?

A Ukrainian play was given the other Sunday in our place by a well-known local Ukrainian organization.

As a whole we heard nothing in it but profanity, such as: "didko," "chort," "trastia two-jij materi,"—and that famous bottle of whiskey.

Is it possible to like such a play? Would such a play make us love the land of our fathers, its customs and tradition?

Is there nothing in our literature, music, history, dances, something that we can be proud of?

A. M.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Враження з Українського Концертового Турне п. Петра Ординського.

Наша громада мала нагоду повитати в себе дня 31 березня ц. р. шановних учасників „Українського Концертового Турне", п. Петра Ординського, скрипачку й пяністку панну Е. Кузів.

З концерту кождий виніс глибоке враження. Я не міг налюбуватися ними, а тому поїхав ще на другий день до Вунсакет, Р. Ай., щоб там ще раз почути концерт.

Починається концерт фільмою з Рідного Краю, „Рідної Школи". Тут бачите „Свято Молоді" в Українськім городі у Львові. Це „Свято Молоді" надає вам живий образ Рідного Краю. Тут бачите тисячі учнів з „Рідної Школи" на „Святі Молоді" у Львові. Бачите тисячі народа, котрий приглядається цьому святу, а далі бачите битком набиту площу „Сокола Батька". Тут впадає в око справність у будові „веж", ритмічні вправи учениць, „Образець з козачої доби", а ще далі забавки найменших учнів. Одним словом, бачите образ Рідного Краю, який захоплює й чарує. В цю хвилю заслонення виходить на сцену Петро Ординський, народний артист-співак. Він співає: „Ой не гаразд Запорожці", а панна Е. Кузів дуже гарно приграє на пяні.

Тут наш симпатичний артист-співак своїм чудовим голосом, котрий виринає з його душі й серця, розказує історію Запорожців. Він співає про те, як вони „степ широкий, край великий" віддали на поталу Москалям. А потім артист-співак переказує козацьку долю в козацькій думі: „Віє вітер", де козак сидить на могилі і розмовляє з вітром про свою долю, яка найкращою була, коли Україна була вільною, коли він у степах вільно жив.

Тут публика стає зачарованою до краю й гучними оплесками не хоче ніяк пустити артиста зі сцени. (Це було у Вунсакет.) Публика дала спокій аж тоді, як довідалася, що п. П. Ординський буде ще виступати. Далі знову слідувала фільма українського народнього балету, зроблена з виступу в Метрополитен Опера в Ню Йорку.

Цей виступ вже давно дідав належне признання від наших і чужинецьких критиків. Тому й не треба за нього писати.

Опісля дуже знаменито відограла скрипкове сольо панна Е. Кузів, за що публика нагородила її бурею оплесків. Далі слідував реферат п. Миколи Новака. Реферат тревав більше як годину. Бесідник пояснив значіння й завдання зїзду українських танцюристів та участь українського живого мистецтва на Світовій Виставі в Шікаґо. Далі вияснив, чому Українці взяли участь у Світовій Виставі та яку користь моральну вона принесе для Українців.

Потім бесідник говорив про українську молодь, яка зїдеться масово на світову виставу. Тому школа українського Танку Василя Авраменка хоче цю нагоду використати.

По рефераті знов вийшов на сцену артис П. Ординський, на котрого публика вже нетерпеливо чекала. Він заспівав „Чумака" (Людкевича). Тут знов артист розказував долю чумаків. Далі відспівав артист „Катерина" (Лисенка) й „Ой зза Чорного моря" (Гайворонського). Потім знову слідувала фільма й знову виступав наш улюблений артист-співак: відспівав „Ой, Дніпре" (Лисенка). Потім полинув з душі й серця співака марш політичних вязнів: „Ми воїни України" (Гайворонського). Тут вже щось нове втискається до серця слухача. Тут беться щось нове, недавно минуле й теперішне та майбутнє: За Тебе Україно, за Тебе, мій Народе! Тут артист промовляє словами героїв-борців знад Золотої Липи, з Маківки, Лисоні, Крутів та Базару. А далі їх наслідників, почавши від Луцька й Крут, а скінчивши аж на Дмитрі Данилишинім та Василеви Біласі: „За Тебе Україно, за Тебе мій Народе!" Здавалося, що не буде кінця тим незабутнім ніколи хвилям. Та час прийшов кінчити концерт, який закінчили всі присутні співом „Ще не вмерла Україна".

І. Ворона.

ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ОРАНІЗАЦІЙ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

ТРЕТА СОТНЯ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ просить всі організації міста Нюарку, Н. Дж., щоби НЕ УРЯДЖУВАЛИ підприємств на 7-го МАЯ 1933 р., тому, що Січ уряджує СІЧОВИЙ ДЕНЬ, на котрім відбудеться вручення Січового і Американського прапора Третій Сотні.

З тої нагоди Трета Сотня Чорноморської Січи просить **Центральний Комітет і всі організації** міста Нюарку до спільної участи в тім Святі.

Щоби Свято відбулось як слід Трета Сотня буде мати **спільне засідання в пятницю, дня 7-го квітня, в год. 7.30 вечером, на Січовій Гали і просить всі українські організації прислати своїх делеґатів**, де спільно обговоримо програму Свята. 80

З поважанням — **Січовий Комітет.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 26. березня помер **Семен Стівенс** (перше називався **Топольницький**), член Братства св. Арх. Михаїла, від. 350 У. Н. Союза, Стемфорд, Конн.

Смерть наступила наслідком нещасливого випадку. Їхав автомобілем на стейтовій дорозі й пукла йому гума на переднім колесі. Покійний втратив контролю і вдарив у дерево. Покаліченого відвезено до шпиталю, де помер по двох тижнях важких мук. Оставив вдову Катерину, одного сина і дві дочкі. Вступив до У. Н. Союза в 1928 р.

Покійний походив з села Сарафинці, повіт Городенка, Західня Україна.

В похороні взяли участь крім родини і знакомих також чужинці.

Отсей нещасливий випадок хай буде перестрогою для тих, що легковажать собі обезпечення і не вступають до У. Н. Союза.

В. Й. П.

Йосиф Тирчик, секр.

На годині граматики учитель написав речення: „Віл і корова пасуть на пасовищі"; потім спитав: „Чи є тут яка помилка". — „Є, — відповів ученик. — Жінку все треба поставити на першому місці".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 12.30 в полудне, в домі під ч. 717 Н. Франклін ул. Проситься всіх членів конечно прибути і дати проєкти делегатови на будучу конвенцію. Ті, що змінили грамоти на нову систему, най зголосяться за позичкою, коли кому потреба. Довгуючих напоминається, щоби вже раз знали, що відділова каса не може платити довше за них, отже є нагода вимінити грамоту зі старої на нову систему і помогти собі. — І. Чопик, предс.; В. Василюк, кас.; С. Й. Крутий, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі при 4-тій і Ворд ул. Збори є дуже важні, тому проситься членів і члениць прибути конечно на означений час. Будеться роздавати нові грамоти для тих членів, що перейшли до нової системи, та будемо мати дійсну нагоду переконатися, які користи дає нам нова система. Хто би бажав перейти до нової системи, то проситься принести стару грамоту на збори. Напоминається довгуючих членів, що відділова каса уже вичерпана. Хто не заплатить сего місяця своєї вкладки, то безвиїмково буде суспендований. — Лука Благітка, предс.; Григорій Забитко, кас.; Григорій Стеців, секр.

ВЕСТЧЕСТЕР, Н. Й. Мітінґ Тов. Згода, від. 210, відбудеться в суботу, 8 квітня, в годині 8-мій ввечір, під ч. 919 Рівер Еве. Проситься членів і члениць явитись, бо на слідуючу суботу, 15 квітня, припадає великодна субота. — Теодор Давидів, секр.

КУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 9-го квітня, в годині 1.30 пополудни, в гали парохіяльній на Блекстон ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ. На тім мітінґу конт. комісія здасть справоздання за перший квартал. Повідомляється, що товариська каса не буде закладати вкладок за членів до Союза. Хто хоче нехай вимінює свою стару грамоту на нову і нехай оплачує свої вкладки. Порситься всіх молодих хлопців, котрі належать до Банди Тов. Зап. Січи, нехай прийдуть на цей мітінґ і вступлять в члени оТв. Запорозької Січи. — Дмитро Лукиник, предс.; Ілія Околіта, кас.; М. Яцишин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8 квітня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та улиця. Проситься членів явитись на означений час. Старайтесь вимінити свої старі грамоти на нові, які є вам конечні і проситься членів вирівнати свої залеглости. Не явившийся член буде відвічальний після статута. — Ілія Гузар, голова; Яків Найнер, рек. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Бр. св. Василия, від. 339, що мітінґ відбудеться в неділю, 9 квітня, в годині 2-гій пополудни, під ч. 3322 Н. Лавренс ул. Присутність на тім мітінґу кождого члена конечна, бо є важні справи до полагоджения. Дальше пригадується довгуючим членам, щоб прийшли і вирівнали свої залеглости, коли не хочуть бути суспендовані. Суспендовані члени, коли не вирівнають свого рахунку, будуть виключені. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; Ол. Будай, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 9 квітня. Проситься всіх членів прибути. Буде відчитаний проєкт на конвенцію, доручення нових грамот та інші важні справи. Довгуючих за вкладки членів проситься вирівнати свій довг, бо нема вже більше кредиту, це є кривдою для тих, що точно платять. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Микола Ю. Сеник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться в суботу, 8 квітня в годині 7-ій ввечір, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Порситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання уряду і інші важні справи. Проситься тих членів, що свої грамоти вимінили на нові, щоби були присутні на тім мітінґу, щоби могли підписати і отримати свої грамоти. Пригадується довгуючим, щоб вирівнали сво азлеглости. — Е. Паницький, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 11 квітня, в годині 7-мій ввечір, в галі під ч. 72 Моріс ул. Проситься довгуючих членів вирівнати свої вкладки. Члени, котрі вже вимінили свої грамоти, отримають нові грамоти на зборах. При тій нагоді кождий член зможе побачити нові грамоти, а хто бажав би вимінити, хай принесе з собою стару грамоту. — В. Кушнір, рек. секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 9 квітня, в годині 12.30 вполудне, в гали церковній. Проситься всіх членів і члениць прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Будеться ухвалювати проєкт для делєгата на конвенцію. Хто з членів хоче змінити свою грамоту до нової системи, нехай принесе стару гамоту на мітінґ і підпише аплікацію. Проситься родичів, котрих діти мають скінчених 18 літ життя, щоби переписали їх до повнолітних членів. Кождий член мусить за себе платити вкладки кождого місяця, бо розмет відсилається моні-ордером. Не заплативші будуть суспендовані. Дається до відома, що на місце зрезиґнувавшого предсідателя тепер є предсідателем Михайло Пик. — Василь Черненький, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Повідомляється членів Бр. св. О. Николая, від. 183, що звичайний мітінґ відбудеться 12 квітня, точно в годині 7-мій, в галі церковній. Проситься членів явитись на цей мітінґ. Члени, котрі хочуть дістати позичку, нехай прийдуть на мітінґ і підпишуть аплікацію о позичку, а члени котрі ще не вимініяли старих грамот, а довгують до відділу і не заплатять місячних вкладок, то сего місяця будуть суспендовані. Члени, котрі вимініяли старі грамоти, на мітінґу дістануть нові грамоти. Взивається родичів, котрі мають дорослих дітей, щоби вирописали їх до старших членів. Буде приймати дітей і старших в члени У. Н. Союза. — З. Олійник, предс.; Н. Подлецький, кас.; П. Бабяк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 371, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 8-го квітня, в годині 8-мій ввечір, в гали церковній, 49-51 Бікон ул. Ті, що бажають вимінити свої грамоти на нові, най принесуть свої старі грамоти на мітінґ і підпишуть аплікацію. Довгуючі мусять вирівнати свої вкладки, в противнім разі будуть суспендовані. — Олекса Шумський, секр.

ГЛЕСТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 9 квітня, в галі церковній при Грой ул., точно в годині 2-гій пополудни. На цім мітінґу мають бути важні справи до полагодження, тож кождий член обовязаний явитись. Не явившийся буде караний після братських правил. — Мих. Когут, предс.; Ів. Сидорак, кас.; Семен Кунікевич, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 299, відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 12.30 вполудне, в Народній Гали, 448 Елк ул. Члени обовязані бути на цих зборах, бо буде квартальне справоздання. Довгуючі члени мають виповнити свої залеглости, а ті, котрі ще не змінили своїх старих грамот, щоб це зробили і принесли старі грамоти. Котрий член не заплатить і не явиться на зборах, буде суспендований. — П. Сторожук, предс.; І. Сидорович, секр. фін.; П. Судин, кас.

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. оТв. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в суботу, 8 квітня, в годині 7.30 ввечір, в гали словенській, 724 Лібнард ул. Зміна зборів виїмкова з причини Свят Воскр. Христового. Проситься всіх членів явитись на зборах, бо є важні справи до полагодження. — М. Федас, предс.; Дм. Багрій, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Відділ 352 повідомляє членів і члениць, що місячний мітінґ відбудеться 9 квітня, зараз по Сл. Божій. Проситься членів прибути на означений час, бо на мітінґу буде ухвалений проєкт для делєгата на конвенцію. Хто з членів ще не вимінив грамоти, нехай зголоситься на мітінґу. Контр. комісія здасть справоздання за 3 місяці. Члени, котрі мають дітей в Мол. Департаменті, числячих 18 літ життя, повинні переписати до повнолітних членів. — П. Ладнин, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в суботу, 8 квітня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. Напоминається тих членів, котрі не можуть платити місячних вкладок, щоб користали з нової реформи, як що хотять дальше бути членами У. Н. Союза. Наша каса вичерпана і вкладок за незаплативших членів висилати більше не буде. — Іван Гобрилович, предс.; Гнат Ничка, кас.; Іван Ільковин, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє всіх своїх членів і члениць, щоби конче всі прибути на мітінґ в неділю, 9 квітня, зараз по Сл. Божій. Кождий член має заплатити свою вкладку, бо як вам відомо, розмет ще не відісланий за марець, бо інакше будемо всі суспендовані. Також проситься тих, котрі мають вимінювати грамоти, щоб принесли з собою на мітінґ свої старі грамоти. — Іван Олійник, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З хрестин на Вістник ОДВУ.

На хрестинах донечки гром. Івана Сороки (молодшого) гості на заклик гром. Івана Жмутина зібрали на „ОДВУ" $6.76, які переслано до Центральної Управи ОДВУ в Ню Йорку.

По $1 жертвували: І. Жмутин, І. Сорока, І. Шекмар, М. Геник, Т. Свистун; І. Біжко 50 ц. Дрібними жертвували $1.26.

Гром. Іван Сорока є головою Української Громади на Норті і тішиться загальною повагою.

Преса, яка підпирає визвольну акцію, є варта підтримки.

Гість.

— Я саме хотів піти до вашого знайомого адвоката. Правда, він нічого не рахує за запити?

— За запити ні, лише за відповіди.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ. (15)

Люди були на поляні в значній віддалі від дерев, коли вони побачили, що величезний мастодонт підняв догори свою трубу й почав незвичайно сильно трубіти. Це звернуло на нього увагу всіх інших мастодонтів та буйволів, що були з ним. Разом з тим вони побачили довкола себе багато тигрів з шаблюватими зубами. Тигри тепер виходили з ріжних сторін на поляну й оточували її все щільнішим колом. Люди знайшлися між ними й мастодонтами.

Один з мастодонтів кинувся вбік на тигрів і, здавалося, вже прорвався через їх коло й за ним готові були бігти інші мастодонти та буйволи; але він спинився й звернувся назад. Тигри присунулися ще ближче до них, а разом з тим і до людей. Ставало все небезпечніше й годі було відразу рішитися на те, що робити. А тимчасом число тигрів заедно збільшувалося. Люди стали щільно докупи, готові відстрілюватися до останнього набою.

Та ось один з величезних буйволів звернув увагу на людей. Він вирвався з гурту й що було сили пустився на них. Один з чорних, що був найближче на його шляху, підвів рушницю й вистрілив. Перший раз в історії землі передісторичного буйвола стрінула модерна куля людини. Буйвол з розмаху повалився вбитий на місці. Гук стрілу налякав тигрів і вони по стороні людей відійшли на бік, але разом з тим той звук притягнув увагу мастодонтів.

Вони й буйволи почали наступати на людей. Попереду всіх виступав не то буйвол, не то мастодонт, який був тут „ватажком". За ним повільною ходою сунула тяжка стіна звірів. Джесон Ґрідлі побачив тепер, що годі легко знайти рятунок, бо всіх не перестріляєш. Тому він наказав людям поволі відходити до дерев позаду й коли вже вони будуть близько всі, або не зможуть стримати наступу звірів, щоб усі кидалися до дерев і кождий щоб ратувався, як може.